

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

PSYCHIATRII DZIECI I MŁODZIEŻY

Program dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w psychiatrii

Warszawa 2006

Program specjalizacji przygotował zespół ekspertów

Prof. dr hab. n. med. Irena Namysłowska - konsultant krajowy
Prof. dr hab. n. med. Jacek Bomba - przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof. dr hab. n. med. Maria Orwid - przedstawiciel Polskiego Towarzystwa
Psychiatrycznego
Dr n. med. Lidia Popek - przedstaw. Naczelnej Rady Lekarskiej
Dr n. med. Bogdan Wasilewski - przedstawiciel CMKP
Opracowanie dydaktyczne dr Zbigniew Węgrzyn – CMKP

Program specjalizacji przygotowano zgodnie z rekomendacjami: European Union of Medical Specialists (UEMS) Section/Board on Child and Adolescent Psychiatry/Psychoterapy (CAPP) oraz European Board of Child and Adolescent Psychiatry/Psychoterapy (EBCAPP).

1 - CELE STUDIÓW SPECJALIZACYJNYCH

Cele edukacyjne

Celem studiów specjalizacyjnych w psychiatrii dzieci i młodzieży jest nabycie przez lekarza wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych pozwalających mu na samodzielne diagnozowanie i leczenie według najwyższych standardów, zaburzeń psychicznych występujących u dzieci i młodzieży.

Oczekuje się, że w dążeniu do tego celu lekarz w trakcie specjalizacji opanuje pełen zakres wymaganej, współczesnej wiedzy, nakreślonej przez niniejszy program, nabeździe niezbędnej biegłości w stosowaniu procedur medycznych oraz zdobędzie wystarczające doświadczenie zawodowe.

Ponadto celem studiów specjalizacyjnych jest wypracowanie przez specjalizującego się lekarza obowiązku ustawicznego samokształcenia, poszerzania i pogłębiania umiejętności teoretycznych i praktycznych, wprowadzania nowych osiągnięć do praktyki lekarskiej oraz dzielenia się swoim doświadczeniem zawodowym poprzez publikacje i udział w konferencjach medycznych.

Lekarz, w czasie studiów specjalizacyjnych, oprócz dążenia do osiągnięcia kompetencji zawodowych będzie rozwijał i kształtował postawę etyczną oraz doskonalił pożądane cechy osobowości takie jak:

- kierowanie się w swoich działaniach dobrem chorego jako pierwszym i najwyższym prawem,
- respektowanie i stosowanie w codziennej działalności społecznie akceptowanego systemu wartości,
- umiejętność podejmowanie decyzji oraz przyjmowanie na siebie odpowiedzialności za postępowanie swoje w zakresie posiadanych kompetencji i pełnionych funkcji jak również za postępowanie podległych pracowników,
- umiejętność pracy zespołowej i współdziałanie w realizacji wspólnych celów zawodowych oraz umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i współpracowników,
- umiejętność stworzenia dobrych relacji z pacjentem i jego rodziną, a zwłaszcza właściwej komunikacji i sposobu informowania o postępowaniu lekarskim,

Uzyskane kompetencje

Lekarz po ukończeniu specjalizacji i otrzymaniu tytułu specjalisty w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży uzyskuje szczególne kwalifikacje uprawniające do:

- samodzielnego rozwiązywania wszelkich problemów klinicznych i odpowiednich problemów środowiskowych związanych z leczeniem zaburzeń psychicznych występujących u dzieci i młodzieży,
- prowadzenia współpracy w wielodyscyplinarnych zespołach osób zajmujących się dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami psychicznymi oraz organizowaniu im potrzebnej pomocy.
- orzekania w sprawach sądowo-psychiatrycznych, ubezpieczeniowych i innych związanych z oceną stanu psychicznego oraz rozpoznawaniem i leczeniem zaburzeń psychicznych,
- przygotowywania specjalistycznych opinii, zaświadczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych,
- udzielania konsultacji lekarskich w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży lekarzom innych specjalności,
- prowadzenia promocji zdrowia i zdrowych wzorów zachowania, profilaktyki chorób i zaburzeń psychicznych, pracy z rodziną, grupami samopomocowymi, organizowania systemu oparcia społecznego,
- wykonywania indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży,
- pracy na stanowiskach kierowniczych np. kierownika poradni w otwartym lecznictwie psychiatrycznym lub po 2 latach praktyki ordynatora w oddziale szpitalnym,
- kierowania specjalizacją innych lekarzy w psychiatrii dzieci i młodzieży,
- doskonalenia zawodowego innych pracowników medycznych,
- kierowania eksperymentem medycznym w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży.

2 - WYMAGANA WIEDZA

W zakresie psychiatrii dzieci i młodzieży

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji w psychiatrii dzieci i młodzieży wykaże się znajomością:

- dynamiki prawidłowego rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży,
- czynników warunkujących prawidłowy rozwój psychiczny ze szczególnym uwzględnieniem roli wychowania i nauczania,
- etiologii, patogenezy i symptomatologii zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży oraz całokształtu postępowania diagnostycznego,
- metod badania psychiatrycznego dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem zbierania danych środowiskowych,
- rozpoznawania, diagnostyki różnicowej, prognozowania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży,
- metod leczenia zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży (psychoterapia indywidualna, grupowa i rodziny, socjoterapia, farmakoterapia, terapia zabawowa i zajęciowa, terapia ruchowa, terapia pracą, terapia zaburzeń mowy, korekcja zaburzeń fragmentarycznych),
- diagnostyki i kompleksowego postępowania terapeutycznego w najważniejszych zaburzeniach psychicznych dzieci i młodzieży (autyzmu wczesnodziecięcego i innych całościowych zaburzeń rozwojowych, zespołów hiperkinetycznych, zaburzeń zachowania i emocji, zaburzeń z grupy schizofrenii, zaburzeń lękowych i

- afektywnych, zaburzeń jedzenia, uzależnienia od substancji psychoaktywnych, specyficznych zaburzeń rozwoju mowy, języka, umiejętności szkolnych),
- zasad i specyfiki pracy z rodziną (w której stosowana jest przemoc – wykorzystywanie seksualne i maltretowanie psychiczne i fizyczne, rodziną pacjenta chorego na schizofrenię, pacjentek z zaburzeniami odżywiania się, dzieci cierpiących na autyzm i całościowe zaburzenia rozwojowe, rodzinami pacjentów uzależnionych od substancji psychoaktywnych),
 - kryteriów wyboru i specyfiki psychoterapii indywidualnej i grupowej; oraz rodzinnej, zasad, wskazań i specyfiki psychoterapii psychodynamicznie zorientowanej oraz psychoterapii behawioralno-poznawczej – w psychiatrii dzieci i młodzieży,
 - objawów zespołów psychopatologicznych w uzależnieniu od substancji psychoaktywnych, zasad leczenia uzależnienia od substancji psychoaktywnych dzieci i młodzieży w fazie detoksykacji wczesnej i późnej rehabilitacji (z uwzględnieniem perspektywy rozwojowej),
 - ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
 - psychiatrii społecznej i środowiskowej dzieci i młodzieży (socjogeneza zaburzeń psychicznych), epidemiologii psychiatrycznej, ogólnych zasad działań środowiskowych z uwzględnieniem alkoholizmu i uzależnień od leków,
 - psychologii klinicznej zwłaszcza psychologii dzieci i umiejętności wykorzystywania badań psychologicznych do diagnostyki klinicznej,
 - elementów psychologii, socjologii i psychopatologii rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowych i patologicznych postaw rodzicielskich i stosunków interpersonalnych,
 - psychiatrii konsultacyjnej dzieci i młodzieży,
 - działań w pozarodzinnym, naturalnym środowisku dzieci i młodzieży (przedszkole, szkoła, zakład pracy, rejon zamieszkania),
 - współpracy i współdziałania z lekarzami opieki podstawowej z placówkami resortu oświaty i wychowania, z placówkami resortu sprawiedliwości, organizacjami młodzieżowymi i społecznymi zajmującymi się dziećmi i młodzieżą w rejonie,
 - orzecznictwa sądowo-psychiatrycznego dla sądów, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb sądów do spraw rodziny i nieletnich oraz orzecznictwo dla potrzeb resortu oświaty i wychowania,
 - zasad przyjmowania do szpitala psychiatrycznego dzieci i młodzieży (Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego),
 - organizacji lecznictwa psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży oraz typów placówek resortu oświaty i wychowania oraz resortu sprawiedliwości dla dzieci i młodzieży,
 - podstawowych wiadomości z historii psychiatrii; aktualnych kierunków i szkół psychiatrycznych,
 - elementów ekonomii i organizacji opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą.
 - farmakologii klinicznej i farmakoekonomiki,
 - podstaw onkologii dzieci, medycyny paliatywnej i hospicjów dzieci i młodzieży,
 - zasad pierwszej pomocy i podstaw medycyny ratunkowej,
 - wybranych zagadnień promocji zdrowia i zdrowia publicznego.

W zakresie psychiatrii ogólnej (dorosłych)

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji w psychiatrii dzieci i młodzieży wykaże się znajomością:

- dziedzin podstawowych i pokrewnych z psychiatrią (podstawy neuroanatomii, neurofizjologii, psychofarmakologii, genetyki, epidemiologii, psychologii i socjologii),
- psychopatologii (objawy zaburzeń psychicznych, zespoły): m. in. chorób afektywnych, stanów psychotycznych w tym schizofrenii, zaburzeń psychotycznych w tym natręctw, nadużywanie substancji uzależniających, zaburzenia adaptacji, zaburzeń osobowości, zaburzenia „somatoform” w tym zespoły konwersyjne, zaburzenia odżywiania, upośledzenie umysłowe u dorosłych, zaburzenia neuropsychiatryczne.
- patogenezy zaburzeń nerwicowych: (podstawowe teorie i modele ich powstawania, szczegółowa psychopatologia nerwic, podstawowe kierunki psychoterapii nerwic),
- patogenezy, psychopatologii i diagnostyki zaburzeń związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, (czynniki osobowościowe, społeczno-kulturowe, model biologiczny uzależnień, zasady zapobiegania, leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych (aspekt biologiczny i psychospołeczny), ruchy samopomocowe i ich rola w rehabilitacji, regulacje ustawowe dotyczące leczenia odwykowego),
- podstawowych systemów klasyfikacyjnych ICD10 i DSM IV,
- etiopatogenezy zaburzeń psychicznych (czynniki biologiczne, psychologiczne (indywidualne i rodzinne), społeczno-kulturowe),
- diagnostyki psychiatrycznej (zasady badania i opisu stanu psychicznego oraz rozpoznawania i różnicowania zaburzeń psychicznych),
- wskazań i interpretacji badań laboratoryjnych zwłaszcza z zakresu elektroencefalografii i neuroradiologii, podstaw diagnostyki psychologicznej,
- terapii i rehabilitacji zaburzeń psychicznych (zasady leczenia kompleksowego, oraz sposoby zastosowania i oceny skuteczności różnych metod postępowania terapeutycznego),
- farmakoterapii i innych metod leczenia biologicznego: (szczegółowa znajomość leków psychotropowych, ich mechanizmów działania, objawów niepożądanych, interakcji),
- profilaktyki zaburzeń psychicznych.

W zakresie neurologii dziecięcej

Oczekuje się, że lekarz po zakończeniu specjalizacji w psychiatrii dzieci i młodzieży wykaże się znajomością:

- podstaw anatomii i fizjologii układu nerwowego z uwzględnieniem zagadnień rozwoju czynności nerwowych w ontogenezie i najnowszych badań w tym zakresie,
- metodyki badania neurologicznego niemowląt, dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym,
- podstawowych wiadomości z zakresu diagnostycznych badań laboratoryjnych stosowanych u dzieci z chorobami układu nerwowego (badanie płynu mózgowo-rdzeniowego, badanie eeg, rtg, neuroobrazowanie i inne),
- technik najczęściej wykonywanych badań diagnostycznych takich jak: nakłucie łądźwiowe.
- najczęściej spotykanych chorób i zespołów chorobowych z grupy: metabolicznych, zwyrodnieniowych, aberacji chromosomalnych, wad układu nerwowego, uszkodzeń

okołoporodowych, chorób infekcyjnych, autoimmunizacyjnych i toksycznych, urazów czaszkowo-mózgowych, guzów układu nerwowego, zaburzeń napadowych, chorób nerwów obwodowych i mięśni.

W zakresie pediatrii

Oczekuje się, że lekarz po zakończeniu specjalizacji w psychiatrii dzieci i młodzieży wykaże się znajomością:

- rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka w różnych okresach życia (noworodkowym, niemowlęcym i poniemowlęcym, przedszkolnym i szkolnym),
- patologii noworodka i wcześniaka, nagła śmierć łóżeczkowa,
- patofizjologii okresu pokwitania,
- ostrych i przewlekłych stanów zaburzeń odżywiania, chorób przewodu pokarmowego, chorób dróg oddechowych, układu krążenia, układu moczowego, krwi, stanów niedoborowych witamin, żelaza itp.,
- choroby reumatycznej, gruźlicy, kiły,
- chorób pasożytniczych,
- chorób gruczołów dokrewnych w tym cukrzycy,
- ostrych chorób zakaźnych wieku dziecięcego,
- postępowania w nagłych wypadkach w pediatrii,
- zagadnień profilaktyki powszechnie występujących chorób zakaźnych uwzględnieniem szczepień ochronnych,
- żywienia zdrowego i chorego dziecka w różnych okresach rozwoju,
- terapii chorób wieku dziecięcego uwzględnieniem dawkowania leków,
- organizacji opieki nad zdrowym i chorym dzieckiem (poradnia D i D1 – poradnie specjalistyczne),
- przepisów prawnych dotyczących opieki nad matką i dzieckiem.

3. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Specjalista w zakresie psychiatrii dzieci i młodzieży powinien wykazać się umiejętnością:

- zebrania danych anamnestycznych z różnych źródeł i oceny ich znaczenia dla procesu diagnostyczno-terapeutycznego,
- badania psychiatrycznego, neurologicznego i pediatrycznego dzieci i młodzieży w różnym wieku,
- posługiwania się podstawowymi narzędziami (kwestionariusze i skale) oceny stanu psychicznego dzieci i młodzieży, funkcjonowania społecznego, objawów ubocznych,
- ustalenia właściwości wskazań i oceny wyników dodatkowych badań diagnostycznych (laboratoryjnych, radiologicznych, elektrofizjologicznych, psychologicznych, innych specjalistycznych w tym CT, MRJ, EEG, SPEC, PET),
- wyboru i właściwego prowadzenia optymalnego postępowania leczniczego tym terapii biologicznej i różnych technik psychoterapeutycznych,
- prowadzenia pacjenta w opiece ambulatoryjnej,
- współpracy diagnostyczno-terapeutycznej z lekarzami innych specjalności, psychologami, pedagogami, pielęgniarkami, pracownikami socjalnymi i innymi pracownikami opiekującymi się dziećmi,

- współpracy z lekarzami opieki podstawowej z placówkami resortu oświaty i wychowania, sprawiedliwości, z organizacjami młodzieżowymi i społecznymi zajmującymi się dziećmi młodzieżą w rejonie,
- postępowania w przypadku zatrucia substancjami uzależniającymi i w zespole odstawieniowym,
- orzekania o przymusowym leczeniu nieletnich uzależnionych od substancji psychoaktywnych,
- orzekania o czasowej niezdolności do pracy w zaburzeniach psychicznych,
- sporządzania opinii sądowo-psychiatrycznych ambulatoryjnych i po obserwacji szpitalnej,
- sporządzania opinii sądowo-psychiatrycznej dla sądu rodzinnego w związku z przyjęciem bez zgody do szpitala psychiatrycznego,
- sporządzania orzeczeń dla potrzeb sądów rodzinnych,
- ustalania grup inwalidzkich u młodzieży,
- wykorzystania różnych agend opieki nad dziećmi i młodzieżą i służb specjalnych na rzecz pacjentów,
- udzielania terapeutycznych informacji rodzinie, wspierania rodziców w sytuacjach kryzysowych, motywowania do podtrzymania leczenia i rehabilitacji
- popularyzowania informacji o zaburzeniach psychicznych dzieci i młodzieży w ramach oświaty zdrowotnej.

4 - FORMY ZDOBYWANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A- Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarze specjalizujący się uzyskują zaliczenie uczestniczenia tylko w tych kursach specjalizacyjnych objętych programem specjalizacji, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego oraz wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych organizowanych przez uprawnione do tego podmioty. Lista kursów podawana jest corocznie do wiadomości lekarzy na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

1) Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do psychiatrii dzieci i młodzieży”

Cel kursu

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z zagadnieniami rozwoju dziecka w kontekście faz cyklu życia rodziny, psychopatologii rozwojowej, diagnostyki oraz specyfiki leczenia dzieci i młodzieży.

Zakres tematyczny

- Podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach.
- Podstawy farmakoekonomiki.
- Formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy>
- Podstawy onkologii dzieci, hospicja dla dzieci.
- Wprowadzenie do medycyny rodzinnej.
- Zagadnienia psychopatologii rozwojowej w oparciu o wiedzę o rozwoju jednostki (w tym: psychologii i neurofizjologii rozwojowej) i rozwoju rodziny.

- Zagadnienia diagnostyki wielopłaszczyznowej z uwzględnieniem diagnostyki kontekstualnej.
- Zagadnienia diagnostyki rodzinnej i zasady konsultacji systemowej.
- Specyfika terapii i rehabilitacji w zaburzeniach psychicznych dzieci i młodzieży z uwzględnieniem farmakoterapii, psychoterapii i terapii rodzin.

Forma zaliczenia kursu: Kolokwium u kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 5 dni (minimum – 40 godzin). Lekarz uczestniczy w kursie w czasie pierwszego roku specjalizacji.

Miejsce kursu: Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, które zgłoszą kurs i uzyskają akceptację konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży. i wpisane zostaną na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych.

2) Kurs: „Kompleksowe leczenie najważniejszych zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży”

Cel kursu

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z podstawami diagnostyki i kompleksowego postępowania terapeutycznego wybranych zaburzeniach psychicznych dzieci i młodzieży.

Zakres tematyczny

- Podstawy diagnozy i terapii autyzmu wczesnodziecięcego i innych całościowych zaburzeń rozwojowych.
- Podstawy diagnozy i terapii zespołów hiperkinetycznych.
- Zaburzenia zachowania i emocji.
- Podstawy diagnozy i terapii zaburzeń z grupy schizofrenii.
- Podstawy diagnozy i terapii zaburzeń afektywnych.
- Podstawy diagnozy i terapii zaburzeń jedzenia.
- Podstawy diagnozy i terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Forma zaliczenia kursu: Kolokwium u kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 5 dni (minimum - 40 godzin).

Miejsce kursu: Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, które zgłoszą kurs i uzyskają akceptację konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży. i wpisane zostaną na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych.

3) Kurs: „Terapia rodziny z pacjentem w wieku dziecięcym i młodzieżowym”

Cel kursu

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z zasadami i specyfiką pracy z rodzinami pacjentów w wieku rozwojowym.

Zakres tematyczny

- Pogłębienie wiedzy na temat teorii systemów w psychiatrii i w terapii rodzin, zasad pracy z rodziną, cyklu życia rodziny.
- Specyfika pracy z rodziną, w której stosowana jest przemoc – wykorzystywanie seksualne i maltretowanie psychiczne i fizyczne.

- Specyfika pracy z rodzina pacjenta chorego na schizofrenię.
- Specyfika pracy z rodzinami pacjentek z zaburzeniami odżywiania się.
- Specyfika pracy z rodzinami dzieci cierpiących na autyzm i całościowe zaburzenia rozwojowe.

Forma zaliczenia kursu: Kolokwium u kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 5 dni (minimum - 40 godz.).

Miejsce kursu: Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, które zgłoszą kurs i uzyskają akceptację konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży. i wpisane zostaną na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych.

4) Kurs: „Psychoterapia dzieci i młodzieży”

Cel kursu

Celem kursu jest przybliżenie lekarzowi specjalizującemu się w psychiatrii dzieci i młodzieży zagadnień specyfiki psychoterapii tej grupy wiekowej.

Zakres tematyczny

- Psychoterapia indywidualna i grupowa – kryteria wyboru w psychiatrii dzieci i młodzieży.
- Psychoterapia psychodynamicznie zorientowana – zasady, wskazania, specyfika w psychiatrii dzieci i młodzieży.
- Psychoterapia behawioralno-poznawcza – zasady, wskazania, specyfika psychiatrii dzieci i młodzieży.
- Społeczność terapeutyczna.
- Inne metody pracy grupowej: muzykoterapia, psychorysunek, praca z ciałem.

Forma zaliczenia kursu: Kolokwium u kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 5 dni (minimum - 40 godz.).

Miejsce kursu: Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, które zgłoszą kurs i uzyskają akceptację konsultanta krajowego w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży. i wpisane zostaną na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych.

5) Kurs: „Psychoterapia behawioralno-poznawcza w leczeniu zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży”

Cel kursu

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z teorią uczenia się, zasadami terapii behawioralno-poznawczej, wskazaniem do jej stosowania w psychiatrii dzieci i młodzieży.

Zakres tematyczny

- Zasady teorii uczenia się.
- Podstawy terapii behawioralnej.
- Podstawy terapii poznawczej.
- Terapia behawioralna w leczeniu.
 - zaburzeń lękowych dzieci i młodzieży,
 - zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych dzieci i młodzieży,

- zaburzeń depresyjnych dzieci i młodzieży.

Forma zaliczenia kursu: Kolokwium u kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Czas trwania kursu: 5 dni (minimum - 40 godz.).

Miejsce kursu: Klinika Psychiatrii Wieków Rozwojowych Akademii Medycznej w Warszawie.

6) Kurs: „Zdrowie publiczne”

Cel kursu

Podstawowym celem kursu jest zaznajomienie lekarzy, specjalizujących się w każdej specjalności, z wybranymi problemami zdrowia publicznego, niezbędnymi dla zrozumienia kompleksowych działań na rzecz zdrowia; uwarunkowań skutecznego i efektywnego funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej oraz roli lekarza w zaspokajaniu indywidualnych oraz zbiorowych potrzeb zdrowotnych.

Zakres wiedzy

Przedstawione poniżej zagadnienia mają charakter uniwersalny, a więc powinni zapoznać się z nimi wszyscy lekarze podejmujący specjalizację niezależnie od dziedziny specjalizacji.

1. Geneza, filozofia, przedmiot i zakres zdrowia publicznego jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej na rzecz zdrowia ludności.
2. Zdrowie jako dobro: publiczne i prywatne; miejsce zdrowia w systemie wartości. Rola i miejsce państwa w działaniach na rzecz zdrowia; zdrowie a gospodarka rynkowa. Społeczna odpowiedzialność lekarza za zdrowie obywateli. Znaczenie wielosektorowego i multidyscyplinarnego podejścia do ochrony zdrowia.
3. Systemy ochrony zdrowia na świecie; ich główne cechy; zasady funkcjonowania i finansowania. Procesy transformacji systemów; ich przyczyny i cele zmian.
4. Ochrona zdrowia w Unii Europejskiej; priorytety w zakresie zdrowia publicznego.
5. Globalizacja – główne procesy przemian i wynikające stąd wyzwania i zagrożenia dla zdrowia populacji.
6. Epidemiologia jako podstawowe narzędzie zdrowia publicznego, filozofia, przedmiot, cele i zadania w działaniach na rzecz zdrowia. Metodyka badań epidemiologicznych.
7. Współczesne problemy zdrowotne ludności Polski.
8. Determinanty zdrowia. Metody diagnozowania sytuacji zdrowotnej oraz określenia potrzeb zdrowotnych ludności. Procesy transformacji demograficznej i epidemiologicznej; nowe zagrożenia i wyzwania dla zdrowia publicznego.
9. Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce; podstawowe regulacje prawne funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej; ubezpieczenie w Narodowym Funduszu Zdrowia. Podstawy prawne działania, rola, organizacja i funkcje Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
10. Dylematy prawne i moralne współczesnej medycyny i zawodu lekarza. Konflikty wartości w podejmowaniu decyzji lekarskich. Bioetyka - filozofia moralna współczesnej Medycyny. Europejska Konwencja Bioetyczna.
11. Prawa pacjenta i powinności służby zdrowia – regulacje prawne i deontologiczne. Autonomia pacjenta – dylematy prawne i moralne.
12. Kryteria legalności i poprawności etycznej eksperymentu w medycynie. Etyczne, prawne i społeczne problemy transplantacji narządów.
13. Odpowiedzialność zawodowa w służbie zdrowia, zakres jej odpowiedzialności i mechanizmy jej egzekwowania.
14. Odpowiedzialność karna, cywilna i pracownicza w służbie zdrowia.

15. Promocja zdrowia; pojęcia podstawowe; zakres działań. Organizacja promocji zdrowia w Polsce i na świecie.
16. Psychospołeczne problemy zdrowia i choroby oraz korzystania ze świadczeń zdrowotnych; zachowania zdrowotne.
17. Metody stosowane w promocji zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem działań zapobiegawczych i promocyjnych specyficznych dla poszczególnych specjalności medycznych; terminologia, modele teoretyczne i ocena ich skuteczności. Badania socjomedyczne – ich zastosowanie w ocenie potrzeb zdrowotnych i zachowań w systemie opieki zdrowotnej. Narodowy Program Zdrowia.
18. Specyfika działań promocji zdrowia w danej podstawowej dziedzinie medycyny.
19. Orzecznictwo lekarskie jako element działań na rzecz zdrowia i poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności.
20. Ekonomia zdrowia; jej zakres i znaczenie. Źródła i sposoby finansowania opieki zdrowotnej. Ekonomiczna ocena świadczeń zdrowotnych.
21. Farmakoekonomika; jej zakres i znaczenie; rola analiz farmakoekonomicznych w gospodarce lekami. Ocena technologii medycznych oraz działań na rzecz zdrowia opartych na wiarygodnych i aktualnych danych (Evidence based medicine).
22. Seminarium końcowe stanowiące między innymi ocenę pracy własnej kursantów.

Czas trwania kursu: 60 godzin.

Forma zaliczenia kursu: seminarium końcowe i kolokwium zaliczające u kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Miejsce kursu: do prowadzenia kursu uprawnione są jednostki organizacyjne, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego w zakresie zdrowia publicznego i wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych organizowanych przez uprawnione do tego podmioty.

B - Staże specjalizacyjne

1). Staż kierunkowy w pediatrii

Cel stażu: Celem stażu jest nabycie przez specjalizującego się lekarza umiejętności oceny rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka w różnych okresach jego życia oraz postępowania w nagłych przypadkach a także przyswojenie wiedzy z zakresu podstawowych chorób w pediatrii i profilaktyki chorób zakaźnych z uwzględnieniem szczepień ochronnych.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy, tak jak etatowy asystent. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych oddziału lub kliniki; nabywa wymaganą wiedzę oraz samodzielnie ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada pacjentów, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe i stosuje inne procedury medyczne wymienione w programie stażu. Pełni 3 dyżury w miesiącu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować wiedzę z zakresu:

- rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka w różnych okresach życia (noworodkowym, niemowlęcym i po niemowlęcym, przedszkolnym i szkolnym),
- patologii noworodka i wcześniaka,

- patofizjologii okresu pokwitania,
- ostrych i przewlekłych stanów zaburzeń odżywiania, chorób przewodu pokarmowego, chorób dróg oddechowych, układu krążenia, układu moczowego, krwi, stanów niedoborowych witamin, żelaza itp.,
- choroby reumatycznej, gruźlicy, kiły,
- chorób pasożytniczych,
- chorób gruczołów dokrewnych,
- ostrych chorób zakaźnych wieku dziecięcego,
- postępowania w nagłych wypadkach w pediatrii,
- zagadnień profilaktyki chorób zakaźnych uwzględnieniem szczepień ochronnych,
- żywienia zdrowego i chorego dziecka w różnych okresach rozwoju,
- terapii chorób wieku dziecięcego uwzględnieniem dawkowania leków,
- organizacji opieki nad zdrowym i chorym dzieckiem (poradnia D i D1 – poradnie specjalistyczne),
- przepisów prawnych dotyczących opieki nad matką i dzieckiem.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- zbierania danych anamnestycznych i oceny ich znaczenia dla procesu diagnostyczno-terapeutycznego,
- badania pediatrycznego dzieci i młodzieży w różnym wieku,
- ustalenia wskazań, właściwego doboru, oceny i interpretacji wyników dodatkowych badań diagnostycznych stosowanych w pediatrii,
- oceny rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka w różnych okresach jego życia,
- postępowania w najczęstszych zaburzeniach dzieci i młodzieży oraz nagłych stanach w pediatrii,

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika stażu:

- a) kolokwium teoretyczne:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów, interpretacji wyników badań, oceny rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka, postępowania w stanach nagłych i stosowania innych procedur medycznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 2 miesiące

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w oddziale klinicznym lub szpitalnym pediatrii.

2). Staż kierunkowy w neurologii dziecięcej

Cel stażu: Opanowanie przez specjalizującego się lekarza wiedzy na temat najczęstszych chorób układu nerwowego oraz nabycie podstawowych umiejętności praktycznych takich jak metodyka badania neurologicznego dzieci w różnym wieku, oraz dobór, ocena i interpretacja wyników podstawowych badań diagnostycznych.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy, tak jak etatowy asystent. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i

lecznicych oddziału lub kliniki; nabywa wymaganą wiedzę oraz samodzielnie ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada pacjentów, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, wykonuje zabiegi oraz stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu. Pełni 3 dyżury w miesiącu.

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować wiedzę z zakresu:

- podstaw anatomii i fizjologii układu nerwowego z uwzględnieniem zagadnień rozwoju czynności nerwowych w ontogenezie i najnowszych badań w tym zakresie,
- najczęściej spotykanych chorób i zespołów chorobowych z grupy: metabolicznych, zwyrodnieniowych, aberacji chromosomalnych, wad układu nerwowego, uszkodzeń okołoporodowych, chorób infekcyjnych, autoimmunizacyjnych i toksycznych, urazów czaszkowo-mózgowych, guzów układu nerwowego, zaburzeń napadowych, chorób nerwów obwodowych i mięśni.
- metodyki badania neurologicznego niemowląt, dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym,
- podstawowych wiadomości dotyczących techniki, ustalenia wskazań i doboru badań diagnostycznych stosowanych u dzieci z chorobami układu nerwowego (badań laboratoryjnych, badania płynu mózgowo-rdzeniowego, badania eeg, rtg, badań elektrofizjologicznych, tomografii komputerowej i rezonansu magnetycznego),
- technik najczęściej wykonywanych badań diagnostycznych takich jak: nakłucie łądźwiowe.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- zbierania danych anamnestycznych i oceny ich znaczenia dla procesu diagnostyczno-terapeutycznego,
- badania neurologicznego dzieci w różnym wieku – 30 pacjentów,
- interpretacji wyników podstawowych badań diagnostycznych z zakresu neurologii (badań laboratoryjnych, badanie płynu mózgowo-rdzeniowego, badanie rtg) i badań specjalistycznych EEG, elektrofizjologicznych, CT, NMR).
- wykonania PL – 3 zabiegi jako asysta i 3 zabiegi samodzielnie pod nadzorem lekarza specjalisty

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika stażu:

- a) kolokwium teoretyczne:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów, interpretacji badań, wykonywania zabiegów i stosowania innych procedur medycznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 2 miesiące

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w oddziale klinicznym lub szpitalnym neurologii dziecięcej

3) Staż specjalizacyjny podstawowy w psychiatrii dzieci i młodzieży - I (w klinice lub oddziale psychiatrii dzieci i młodzieży)

Cel stażu: Celem stażu jest opanowanie przez specjalizującego się lekarza wiedzy i nabycie umiejętności kompleksowego leczenia podstawowych zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży wymagających leczenia szpitalnego.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy, tak jak etatowy asystent. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych oddziału lub kliniki; nabywa wymaganą wiedzę oraz samodzielnie ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada pacjentów, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi farmakoterapię i stosuje inne procedury medyczne wymienione w programie stażu. Pełni 3 dyżury w miesiącu.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością:

- zasad przyjmowania do szpitala psychiatrycznego dzieci i młodzieży (Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego),
- zasad prawidłowej organizacji i funkcjonowania oddziału dla dzieci i młodzieży,
- kompleksowego leczenia zaburzeń z grupy schizofrenii,
- kompleksowego leczenia zaburzeń lękowych i afektywnych,
- kompleksowego leczenia zaburzeń jedzenia.

Umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że w czasie stażu lekarz nabeździe umiejętność:

- zebrania danych anamnestycznych z różnych źródeł i oceny ich znaczenia dla procesu diagnostyczno-terapeutycznego,
- samodzielnego zbadania pacjenta, postawienia diagnozy; diagnozy różnicowej, sporządzenia planu terapeutycznego,
- posługiwania się podstawowymi narzędziami oceny stanu psychicznego dzieci i młodzieży,
- samodzielnego prowadzenia leczenia farmakologicznego,
- współpracy z innymi członkami zespołu (psycholog, psychoterapeuci) w prowadzeniu psychoterapii,
- współpracy z nauczycielami, jeśli w oddziale istnieje szkoła.

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika stażu:

- a) kolokwium teoretyczne:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów, interpretacji badań i stosowania innych procedur medycznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 11 miesięcy

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w klinice lub oddziale psychiatrii dzieci i młodzieży.

4) Staż specjalizacyjny podstawowy w psychiatrii dzieci i młodzieży - II (w poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży)

Cel stażu: Celem stażu jest zapoznanie się przez lekarza z: rozwojem psychicznym dziecka w różnych okresach życia, podstawowymi chorobami wieku dziecięcego ich terapią oraz zaburzeniami psychicznymi dzieci i młodzieży leczonymi w poradniach: całościowe zaburzenia rozwoju, zaburzenia hiperkinetyczne, specyficzne zaburzenia rozwoju mowy, języka, umiejętności szkolnych, zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się w dzieciństwie i w okresie dorastania.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy, tak jak etatowy asystent. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży; nabywa wiedzę oraz samodzielnie ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada pacjentów, zleca, ocenia i interpretuje badania dodatkowe, prowadzi postępowanie lecznicze i stosuje inne procedury medyczne wymienione w programie stażu. Pełni 3 dyżury w miesiącu.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością:

- kompleksowego leczenia zaburzeń psychicznych nie wymagających hospitalizacji: całościowych zaburzeń rozwoju, zaburzeń hiperkinetycznych, specyficznych zaburzeń rozwoju mowy, języka, umiejętności szkolnych, zaburzeń zachowania i emocji,
- orzecznictwa sądowo-psychiatrycznego ze szczególnym uwzględnieniem sądów rodzinnych,
- organizacji placówek zajmujących się dziećmi młodzieżą w resorcie nauki i sprawiedliwości.

Umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że w czasie stażu lekarz nabeędzie umiejętność:

- współpracy z lekarzami opieki podstawowej z placówkami Resortu Oświaty i Wychowania, Sprawiedliwości, organizacjami młodzieżowymi i społecznymi zajmującymi się dziećmi młodzieżą w rejonie,
- sporządzenia orzeczeń dla potrzeb sądów rodzinnych,
- ustalenia grup inwalidzkich młodzieży,
- właściwego prowadzenia optymalnego postępowania leczniczego – terapii biologicznej i psychoterapeutycznej,
- współpracy diagnostyczno-terapeutycznej z lekarzami innych specjalności, psychologami, pielęgniarkami szkolnymi, pracownikami socjalnymi.

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika stażu:

- a) kolokwium teoretyczne:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów, interpretacji badań dodatkowych, prowadzenia postępowania leczniczego i stosowania innych procedur medycznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 9 miesięcy

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży.

5) Staż kierunkowy w psychiatrii środowiskowej (w oddziale psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży lub w oddziale dziennym dla dzieci i młodzieży)

Cel stażu: Celem stażu jest zapoznanie się specjalizującego się lekarza z leczeniem dziecka i młodzieży w środowisku, zwłaszcza z hospitalizacją domową.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy, tak jak etatowy asystent. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych oddziału psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży; nabywa wymaganą wiedzę oraz samodzielnie ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada pacjentów, interpretuje badania, prowadzi leczenie dziecka w środowisku i stosuje inne procedury medyczne wymienione w programie stażu. Pełni 3 dyżury w miesiącu.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że w czasie stażu lekarz zapozna się z:

- wskazaniami i zasadami leczenia dziecka w środowisku lub w oddziale dziennym,
- hospitalizacją domową – jej dylematami teoretycznymi i praktycznymi,
- specyfiką leczenia środowiskowego dzieci i młodzieży z różnymi zaburzeniami psychicznymi (schizofrenia, przemoc w rodzinie itp.), specyfiką pracy oddziału dziennego.

Zakres wiedzy praktycznej

Oczekuje się, że w czasie stażu lekarz nabędzie umiejętność:

- przeprowadzenia wstępnej konsultacji systemowej i dalszej pracy z rodziną.
- leczenia dziecka w środowisku.

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika stażu:

- a) kolokwium teoretyczne:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów, interpretacji badań, prowadzenia leczenia w środowisku i stosowania procedur medycznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w oddziale psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży lub w oddziale dziennym dla dzieci i młodzieży.

**6) Staż kierunkowy w zakresie leczenia uzależnień dzieci i młodzieży
(w oddziale (ośrodku) lub w poradni leczenia uzależnień dzieci i młodzieży
i w ośrodku podwójnych diagnoz)**

Cel stażu: W ramach stażu lekarz specjalizujący się w psychiatrii dzieci i młodzieży powinien nauczyć się podstaw leczenia dzieci i młodzieży uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy, tak jak etatowy asystent. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych oddziału (ośrodka) leczenia uzależnień; nabywa wiedzę oraz samodzielnie ale pod nadzorem lekarza specjalisty bada pacjentów, interpretuje badania i stosuje procedury medyczne wymienione w programie stażu. Pełni 3 dyżury w miesiącu.

Zakres wiedzy teoretycznej

Oczekuje się, że po ukończeniu stażu lekarz wykaże się znajomością:

- Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii.
- objawów zespołów psychopatologicznych w uzależnieniu od substancji psychoaktywnych.
- zasad leczenia uzależnienia od substancji psychoaktywnych dzieci i młodzieży w fazie detoksykacji wczesnej i późnej rehabilitacji (z uwzględnieniem perspektywy rozwojowej).
- podstawowych zasad pracy z rodzinami osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że w czasie stażu lekarz nabędzie umiejętność:

- samodzielnego rozpoznania i leczenia zaburzeń psychicznych przebiegu uzależnienia od substancji psychoaktywnych,
- orzekania o przymusowym leczeniu nieletnich uzależnionych od substancji psychoaktywnych,
- udzielania terapeutycznych informacji rodzinie.

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika stażu:

- c) kolokwium teoretyczne:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- d) sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik stażu zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów, interpretacji badań dodatkowych i stosowania procedur medycznych wymienionych w programie stażu.

Czas trwania stażu: 4 miesiące (optymalnie 1 miesiąc w ośrodku podwójnych diagnoz)

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w oddziale (ośrodku) lub w poradni leczenia uzależnień dzieci i młodzieży i w ośrodku podwójnych diagnoz.

7) Staż kierunkowy (fakultatywny) w: poradni psychologiczno-pedagogicznej, przedszkolu, DPS, poradni genetycznej

(do wyboru kierownika specjalizacji)

Cel stażu: Celem stażu jest nabycie lub pogłębienie wiedzy i umiejętności praktycznych w wybranej dziedzinie zgodnie z zainteresowaniami lub potrzebami edukacyjnymi specjalizującego się lekarza w uzgodnieniu z kierownikiem specjalizacji.

Program stażu

Lekarz specjalizujący się odbywa staż w pełnym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu lekarz bierze udział we wszystkich czynnościach diagnostycznych i leczniczych wybranego ośrodka; nabywa wiedzę oraz doskonali umiejętności praktyczne zgodnie z przygotowanym przez kierownika specjalizacji programem stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest opanować wiedzę z zakresu ustalonego przez kierownika specjalizacji.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz zobowiązany jest nabyć umiejętności ustalone przez kierownika specjalizacji.

Forma zaliczenia stażu: lekarz zalicza u kierownika specjalizacji:

- a) **kolokwium teoretyczne:** kierownik specjalizacji zaświadcza, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- b) **sprawdzian umiejętności praktycznych:** kierownik specjalizacji zaświadcza, że lekarz nabył w czasie stażu zaplanowane umiejętności.

Czas trwania stażu: - 2 miesiące

Miejsce stażu: Lekarz odbywa staż w wybranej placówce uprawnionej do prowadzenia stażu.

C - Kształcenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Wykaz i liczba procedur i zabiegów medycznych, w których lekarz specjalizujący się ma uczestniczyć:

- PL u dzieci i młodzieży –co najmniej 3 zabiegi jako asysta.
- Obserwacja terapii grupowej –co najmniej cykl 12 spotkań.
- Obserwacja terapii rodzin co najmniej 3 procesy terapeutyczne „za szybą”.
- Udział w Grupie Balinta – 70 godzin.

Wykaz i liczba procedur i zabiegów medycznych, które lekarz specjalizujący się ma obowiązek wykonać samodzielnie pod nadzorem specjalisty:

- Prowadzenie w trakcie stażu w psychiatrii dzieci i młodzieży co najmniej 60 pacjentów (zebranie wywiadów od rodziców i pacjenta, prowadzenie historii choroby i innej niezbędnej dokumentacji).
- Prowadzenie ustrukturalizowanych wywiadów – 5 pacjentów.
- Umiejętność sformułowania dokładnej diagnozy w zakresie:
 - ogólnego rozwoju dziecka – 10 pacjentów
 - psychopatologii rozwojowej – 10 pacjentów
 - cech osobowości – 10 pacjentów

- Badanie neurologiczne dzieci w różnym wieku – 30 pacjentów,
- Wykonanie PL u dzieci i młodzieży 3 zabiegi samodzielnie
- Udział w społeczności terapeutycznej (co najmniej przez 5 miesięcy).
- Udział w terapii grupowej (jako koterapeuta co najmniej przez 3 miesiące).
- Prowadzenie diagnostycznej sesji terapii rodzin (co najmniej 3 jako koterapeuta i 7 sesji samodzielnie).
- Umiejętność prowadzenia psychoterapii dzieci i młodzieży w superwizji – 5 procesów
- Prowadzenie psychoterapii poznawczo-behawioralnej – 3 pacjentów.
- Umiejętność prowadzenia długoterminowej terapii farmakologicznej dzieci i młodzieży - praktyczne leczenie farmakologiczne co najmniej 3 grupami leków – 10 pacjentów
- Prowadzenie zintegrowanego leczenia (psychoterapia, socjoterapia, farmakoterapia) (nadzorowanego i udokumentowanego) - ogółem 40 pacjentów (w tym co najmniej 3 pacjentów w każdym z poniższych):
 - interwencja kryzysowa (w tym próby samobójcze),
 - konsultacje,
 - zaburzenia depresyjne,
 - zaburzenia lękowe,
 - zaburzenia odżywiania,
 - psychozy,
 - zaburzenia osobowości,
 - zaburzenia hiperkinetyczne (ADHD)
 - całościowe zaburzenia rozwojowe (autyzm)

D - Formy i metody samokształcenia

Udział w działalności towarzystw naukowych

Specjalizujący się powinien uczestniczyć w zjazdach, sympozjach naukowych, seminariach, konferencjach, posiedzeniach i innych formach kształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji organizowanych przez Polskie Towarzystwo Psychiatryczne, Polskie Towarzystwo Psychologiczne lub inne..

Przygotowanie publikacji

Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do wygłoszenia lub opublikowania jednej pracy poglądowej (samodzielnie) lub oryginalnej (jako współautor).

Studiowanie zalecanego piśmiennictwa

- 1) Zaburzenia rozwoju psychicznego, w: Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD 10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne. Uniwersyteckie Wydawnictwo Medyczne "Vesalius" IPIŃ Kraków - Warszawa 1997.
- 2) Namysłowska I.: Terapia rodzin. Springer PWN, Warszawa 1997.
- 3) Orwid M., Pietruszewski K. (red.): Psychiatria dzieci i młodzieży. Collegium Medicum UJ. Kraków 1996.
- 4) Orwid M. (red.): Zaburzenia psychiczne u młodzieży. PZWL, Warszawa 1981.
- 5) Psychiatria dziecięca, w: Psychiatria, Dąbrowski S., Jaroszyński J., Pużyński S. (red.): PZWL, Warszawa 1987.
- 6) Józefik B. (red.): Anoreksja i bulimia psychiczna. Collegium Medicum, Kraków 1999.
- 7) Judith, Levis Herman: Przemoc. Uraz psychiczny i powrót do równowagi. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. Gdańsk 1999.

- 8) Jaklewicz H.: Autyzm wczesnodziecięcy. G. W. P. Gdańsk 1993.
- 9) Popielarska A., Popielarska M. (red.): Psychiatria wieku rozwojowego. III wydanie, Wyd. PZWL. Warszawa 2000.
- 10) Scully J. H.: Psychiatria dzieci i młodzieży, w: Psychiatria. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 1998.
- 11) Rutter M., Hersov L. (red.): Child and Adolescent Psychiatry. Modern Approaches. Blackwell Scientific Publications. Oxford 1987.
- 12) Levis M.: Child and Adolescent Psychiatry. A Comprehensive Textbook. Wiliams and Wilkins. Wydanie 2, 1996.
- 13) Żebrowska M. (red.): Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży. PWN, 1996.
- 14) Harlock E. B.: Rozwój dziecka. PWN, Warszawa 1985.
- 15) Bilikiewicz A, Pużyński S., Rybakowski J., Wciórka J (red).Psychiatria Wydawnictwo Medyczne Urban&Partner, Wrocław 2002 Tom I, II.
- 16) Goodman R., Scott S. Psychiatria dzieci i młodzieży, Wydawnictwo Medyczne Urban &Partner Wrocław, 2000.
- 17) Michałowicz R., Józwiak S. (red.) Neurologia dziecięca. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner Wrocław, 2000.
- 18) Górnicki B., Dębiec B., Baszczyński J. (red.) Pediatria, ISSN, 1995.

Czasopisma

- 1) Psychiatria i Psychologia Kliniczna Dzieci i Młodzieży,
- 2) Psychiatria Polska,
- 3) Psychoterapia,
- 4) Postępy Psychiatrii i Neurologii,
- 5) Neurologia Dziecięca,
- 6) Medycyna Praktyczna –pediatria,
- 7) Nowiny psychologiczne,
- 8) Pediatria Polska.

E - Pełnienie dyżurów lekarskich

Specjalizującego się lekarza obowiązuje odbycie 3 dyżurów lekarskich psychiatrycznych w miesiącu.

5 - METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

A - Kolokwia

Lekarz specjalizujący się zalicza niżej wymienione kolokwia:

- kolokwium zaliczające każdy kurs specjalizacyjny – u kierownika naukowego kursu,
- kolokwium zaliczające każdy staż specjalizacyjny – u kierownika stażu,
- kolokwium z pediatrii, u kierownika stażu,
- kolokwium z neurologii wieku rozwojowego, u kierownika stażu,
- kolokwium z psychiatrii dzieci i młodzieży, u kierownik specjalizacji,
- przedstawienie co najmniej 6 przypadków (case study), pod koniec specjalizacji w trakcie stażu z psychiatrii dzieci i młodzieży w ośrodku klinicznym pod nadzorem kierownika specjalizacji.

B - Zaliczenie sprawdzianów umiejętności praktycznych

Specjalizujący się lekarz zobowiązany jest do zaliczenia sprawdzianów z umiejętności praktycznych po każdym stażu kierunkowym.

C - Ocena pracy pogładowej

Oceny i zaliczenia przygotowanej przez lekarza pracy pogładowej lub oryginalnej dokonuje kierownik specjalizacji.

6 - ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością przynajmniej jednego z języków obcych: angielskiego, francuskiego, niemieckiego lub hiszpańskiego w stopniu umożliwiającym:

- a) rozumienie tekstu pisanego, w szczególności dotyczącego literatury fachowej i piśmiennictwa lekarskiego,
- b) porozumienie się z pacjentem, lekarzami i przedstawicielami innych zawodów medycznych,
- c) pisanie tekstów medycznych, w szczególności opinii i orzeczeń lekarskich.

Obowiązuje zaliczenie znajomości języka obcego w studium języków obcych akademii medycznej.

7. - CZAS TRWANIA SPECJALIZACJI

Specjalizacji w psychiatrii dzieci i młodzieży dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w psychiatrii trwa 3 lata (36 miesięcy) w tym kursy, staże i urlopy.

8 - PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Studia specjalizacyjne z psychiatrii dzieci i młodzieży kończą się egzaminem końcowym złożonym z części praktycznej i teoretycznej. Kolejność zdawania poszczególnych części egzaminu:

- 1) Egzamin testowy
(zestaw pytań testowych wielorakiego wyboru z zakresu wymienionej w programie specjalizacji wymaganej wiedzy).
- 2) Egzamin praktyczny:
Samodzielna analiza przypadku:
 - a) zaplanowanie koniecznych badań,
 - b) badanie przedmiotowe i podmiotowe pacjenta,
 - c) analiza wyników dostępnych badań,
 - d) ustalenie rozpoznania i przeprowadzenie różnicowania,
 - e) zaplanowanie leczenia.
- 3) Egzamin ustny
(zestaw ustnych pytań problemowych z zakresu wiedzy objętej programem specjalizacji w psychiatrii dzieci i młodzieży).

9 – EWALUACJA PROGRAMU STUDIÓW SPECJALIZACYJNYCH

Program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w psychiatrii dzieci i młodzieży, jest dostępna na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.